

Apkopojums par Valsts kontroles veikto aptauju par iestādes darbības novērtējumu

Atbalsts Latvijas Republikas Saeimai un izpildvarai publiskā sektora pārvaldības pilnveidošanā ir noteikts kā viens no Valsts kontroles darbības stratēģijas 2014.-2017.gadam pamatvirzieniem.

Šī mērķa sasniegšanas priekšnosacījums ir savstarpēji saskaņota un produktīva sadarbība ar revidējamajām vienībām, Saeimu, tiesībsargājošajām iestādēm un sabiedrību.

Lai noskaidrotu, vai revidējamo vienību vadītāji un darbinieki izprot Valsts kontroles revīzijas mērķus un kā tiek vērtēts valsts kontroles ieguldījums valsts un pašvaldību institūciju iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanā, Valsts kontrole veica revidējamo vienību aptauju.

Kopsavilkums

Valsts kontroles darbības stratēģijā 2014.-2017.gadam ir noteikts sasniedzamais rezultāts, - **ne mazāk kā 60% revidējamo vienību vadītāju izprot Valsts kontroles mērķus, uzdevumus un ieguldījumu** valsts un pašvaldību institūciju iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanā.

Aptaujas rezultāti liecina, ka plānotais rezultāts ir ne tikai sasniegts, bet pārsniegts, - **Valsts kontroles mērķus, uzdevumus un ieguldījumu izprot gandrīz 90% revidējamo vienību vadītāju.**

Pozitīvs vērtējums ir sniegts arī par Valsts kontroles revidentu profesionalitāti – 93% respondentu to ir atzinuši par atbilstošu. Savukārt Valsts kontroles īstenoto komunikāciju ar revidējamajām vienībām pozitīvi vērtē 91% respondentu.

Minētais vērtējums liecina, ka Valsts kontroles pieeja revīziju darba organizācijai ir atbilstoša.

Tomēr Valsts kontrole ir iestāde, kura uzskata, ka tai uzticētos uzdevumus ir iespējams sekmīgi veikt tikai savu darbu pastāvīgi pilnveidojot.

Šī iemesla dēļ aptaujas respondentiem tika piedāvāta iespēja izteikt arī savus komentārus par Valsts kontroles darbību, revidentu profesionalitāti un komunikāciju, kā arī sniegt ieteikumus Valsts kontroles darba pilnveidošanai.

Aptaujas rezultātā esam saņēmuši iestāžu vadītāju, grāmatvežu un iekšējā audita struktūrvienību vadītāju ierosinājumus, kuri tiks analizēti un ņemti vērā, pilnveidojot Valsts kontroles darbību.

Valsts kontrole ir īpaši gandarīta, ka revidējamās vienības izmanto informāciju par citās iestādēs veikto revīziju rezultātiem, lai pilnveidotu savas iestādes darbību un procesus.

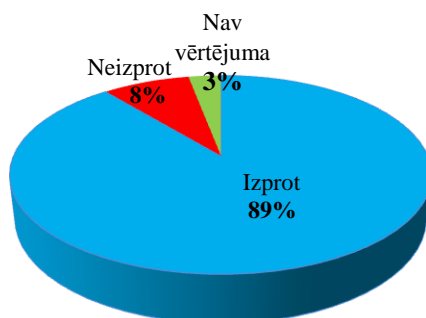
Aptaujas rezultātu analīze

Aptaujas laikā respondenti tika lūgti sniegt viedokli par šādām jomām:

- 1) izpratne par Valsts kontroles mērķiem, uzdevumiem un ieguldījumu valsts un pašvaldību institūciju iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanā;
- 2) viedoklis par revidentu profesionalitāti;
- 3) viedoklis par komunikāciju starp Valsts kontroli un revidējamajām vienībām.

I Izpratne par Valsts kontroles mērķiem, uzdevumiem un ieguldījumu valsts un pašvaldību institūciju iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanā

Respondentu sniegtās atbildes liecina, ka pārlicinoši lielākā daļa jeb 89% aptaujāto izprot Valsts kontroles mērķus un uzdevumus (skat. 1.attēlu).

1.attēls. Respondentu izpratne par Valsts kontroles mērķiem, uzdevumiem un ieguldījumu valsts un pašvaldību institūciju iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanā

Aptauja liecina, ka informācija par Valsts kontroli ir pietiekama. Viens no būtiskiem faktoriem šī rezultāta sasniegšanā varētu būt Valsts kontroles 2014. gadā apstiprinātās Komunikācijas stratēģijas īstenošanas ietekme. Tomēr Valsts kontrole izvērtēs respondentu sniegtos ierosinājumus komunikācijas pilnveidošanai gan palielinot informācijas apjomu mājas lapā, gan organizējot papildu tikšanās ar revidējamajām vienībām.

Tādā veidā tiks nodrošināta arī virknes respondentu ieteiktā prevencija, iespējami novēršot kļūdu pieļaušanu.

Valsts kontrole apzinās nepieciešamību intensificēt komunikāciju, lai detalizētāk skaidrotu Valsts kontroles lomu, īpaši vērstot uzmanību uz to, ka Valsts kontrole sniedz viedokli tikai revīziju rezultātā, pēc detalizētas iepazīšanās ar dokumentiem. Tas nozīmē, ka Valsts kontroles iespējas sniegt visaptverošas konsultācijas par iestāžu vēlamu rīcību konkrētos gadījumos, balstoties tikai uz iesniegumu vai telefoniski sniegtu informāciju, ir ierobežotas un šāda pieeja nebūtu profesionāla.

Aptaujas rezultāti liecina, ka Valsts kontrolei būtu jāskaidro arī pieeja tās sniegto ieteikumu detalizācijas pakāpei. Valsts kontroles ieteikumu mērķis ir norādīt uz nepieciešamību novērst trūkumus. Atbilstoši starptautisko revīzijas standartu prasībām trūkumu novēršanas veids ir revidētās izpildvaras kompetence, un tās pienākums ir izvērtēt un noteikt visefektīvāko trūkumu novēršanas metodi.

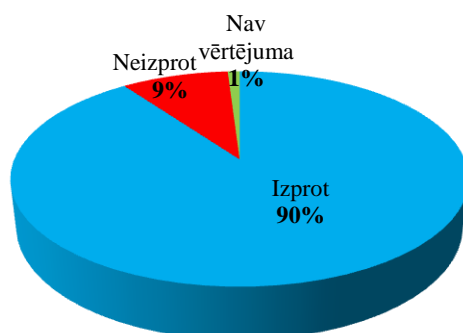
Aptaujas rezultāti arī liecina, ka revidējamās vienības pašas ir ieinteresētas, lai Valsts kontroles darba ietekme tiktu palielināta. Virkne respondentu uzsver, ka nav mehānisma, kā sodīt par neefektīvu resursu izlietojumu, kā arī „pievienotā vērtība” būtu lielāka, ja Valsts kontrolei būtu lielākas pilnvaras, piemēram, vainīgo personu saukšanā pie atbildības.

Valsts kontrole ir uzņēmusies likumdošanas iniciatīvu un 2015. gada trešajā ceturksnī plāno sniegt ierosinājumus tiesību aktu izmaiņām, kas paredz Valsts kontrolei tiesības tiesību aktos noteiktos gadījumos pašai vērsties pret amatpersonām par finanšu līdzekļu piedziņu saistībā ar valsts budžetam nodarītiem zaudējumiem, ja attiecīgo iestādi pārraugošās amatpersonas negrib vai nespēj pašas izvērtēt darbinieku atbildību.

Izsūtot aptaujas anketas, Valsts kontrole neuzstāja, ka aptaujas anketas būtu jāaizpilda institūciju vadītājiem, uzskatot, ka institūciju vadītāji šo uzdevumu varētu arī deleģēt institūciju darbiniekiem, kuru pienākumos ietilpst sadarbība ar Valsts kontroli.

Tomēr Valsts kontrole pozitīvi novērtē faktu, ka anketas aizpildījušo institūciju vadītāju īpatsvars ir ievērojams. 45% gadījumu anketas ir aizpildījuši un parakstījuši institūciju vadītāji.

Revidējamo vienību vadītāju izpratne par Valsts kontroles mērķiem, uzdevumiem un ieguldījumu valsts un pašvaldību institūciju iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanā ir līdzīga revidējamo vienību darbinieku viedoklim. Tādējādi var secināt, ka Valsts kontroles darbības stratēģijā 2007.-2014. gadam noteiktais rezultāts - ne mazāk kā 60% revidējamo vienību vadītāju izprot Valsts kontroles mērķus, uzdevumus un ieguldījumu - ir ne tikai sasniegts, bet arī pārsniegts (skat. 2.attēlu).

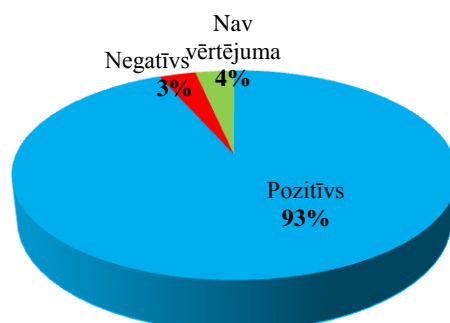

2.attēls. Vadītāju izpratne par Valsts kontroles mērķiem, uzdevumiem un ieguldījumu

Tomēr Valsts kontroles vadība aicinās revīziju grupas turpmāk pievērst vēl lielāku uzmanību tieši institūciju vadītāju informēšanai par Valsts kontroles revīziju darbu katrā konkrētajā institūcijā, lai „sasniegtu” un pilnveidotu komunikāciju arī ar tiem 9% aptaujāto revidējamo vienību vadītāju, kuriem ir atšķirīgs viedoklis par Valsts kontroles lomu un uzdevumiem.

II Viedoklis par revidentu darba profesionalitāti

Aptaujas ietvaros tika iegūts arī respondentu viedoklis par to, kā revidējamās vienības vērtē revidentu profesionalitāti. Apkopojot iegūtos datus, jāsecina, ka respondenti kopumā augsti novērtē revidentu profesionālās īpašības un spējas (skat. 3.attēlu).

3.attēls. Revidentu profesionalitātes vērtējums

Valsts kontrole uzskata, ka šāds rezultāts ir atzīstams, īpaši ņemot vērā, ka Valsts kontrole veic ne tikai finanšu, bet arī likumības un lietderības revīzijas. Ja finanšu revīzijas tiek

veiktas katru gadu, tad par likumības un lietderības revīzijās pārbaudītajām jomām revidentiem izpratne ir jāgūst salīdzinoši īsā laikā.

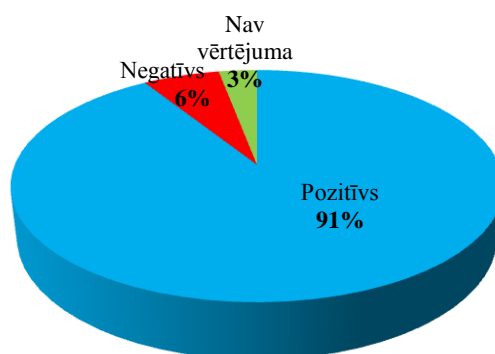
Ņemot vērā, ka atbilstoši starptautiskajiem revīzijas standartiem revidentam ir jāsniedz neatkarīgs viedoklis par procesiem, īpaši norādot uz gadījumiem, kad pieņemto lēmumu pamatojums nav izsekojams, Valsts kontrole piesaista un arī turpmāk plāno piesaistīt nozares ekspertus tikai īpaši sarežģītu un specifisku jomu gadījumā, piemēram elektroenerģijas tirgus darbība, būvniecības tehnoloģisko risinājumu lietderība utml.

Valsts kontrole arī piekrīt virknes respondentu viedoklim, ka valsts un pašvaldību institūcijas, un Valsts kontrole dažkārt procesus izprot atšķirīgi, tāpēc būtu vēlams veidot vienotu izpratni valsts pārvaldes ietvaros. Šādas izpratnes veidošana ir viens no Valsts kontroles 2014.-2017. gada stratēģijā iekļautajiem mērķiem.

Vienlaikus Valsts kontrole nevar atbalstīt ierosinājumu, ka, vērtējot iestādes darbību, būtu jāvērtē arī politiku rīcība, kas dažkārt sniedz „nerakstītas” norādes izpildītājiem. Valsts kontroles likums šādu Valsts kontroles uzdevumu neparedz. Tieši pretēji - Civildienesta likums paredz, ka ierēdnis savu pienākumu izpildē vadās tikai pēc profesionāliem kritērijiem un lēmumu pieņemšanā nav atkarīgs no politiskās ietekmes.

III Viedoklis par komunikācijas starp Valsts kontroli un revidējamo vienību pārstāvjiem efektivitāti

Revidējamo vienību vērtējums par komunikācijas ar Valsts kontroli efektivitāti liecina, ka komunikācija kopumā veidojas pozitīva un konstruktīva, ko augsti novērtē revidējamās vienības (skat. 4.attēlu).

4.attēls. Savstarpējās komunikācijas vērtējums

Neraugoties uz revidējamo vienību augsto novērtējumu, Valsts kontrole turpinās pilnveidot komunikācijas praksi ne tikai ar revidējamajām vienībām, bet arī sabiedrību kopumā.

Jau šobrīd Valsts kontrole uzsver revīziju laikā identificētos labās prakses piemērus un pozitīvi novērtē iestādes, kuras godprātīgi un efektīvi ir īstenojušas Valsts kontroles ieteikumus.

Ņemot vērā aptaujas rezultātā sniegtos ieteikumus, Valsts kontroles vadība ir aicinājusi revīziju grupas vēl intensīvāk skaidrot gadījumus, kad revīzijas secinājumu izdarīšanai ir nepieciešama liela apjoma informācija un iepriekš vienoties ar revidējamās vienības atbildīgajiem darbiniekiem par šīs informācijas sagatavošanai nepieciešamo laiku.

Revīziju grupas arī turpinās jau uzsākto praksi nodrošināt maksimāli operatīvu atgriezenisko saikni revidējamajām vienībām par revīzijā konstatēto. Vienlaikus Valsts kontrole aicinās revidējamās vienības arī pašas iekšēji vienoties, kura(s) būtu

piemērotākā(s) amatpersonas šādas informācijas saņemšanai, lai viena un tā pati informācija nebūtu jāsniedz vairākkārt.

Virkne respondentu ir norādījuši, ka nozaru ministrijās amatpersonas izprot un apzinās Valsts kontroles uzdevumus un prasības, savukārt padotības iestādēs un kapitālsabiedrībās būtu jāpārlicinās, vai revidentu uzdotie jautājumi un pieprasītās informācijas apjoms tiek izprasti pareizi. Valsts kontrole turpinās skaidrot revīzijas mērķi un pieeju arī katrā konkrētajā padotības iestādē, tomēr norāda arī uz pārraugošās ministrijas atbildību revīzijas koordinēšanā, īpaši aicinot revīzijas organizatoriskajos jautājumos iesaistīt iekšējā audita struktūrvienības.

Valsts kontrole arī piekrīt ierosinājumiem veidot revīzijas ziņojumus saprotamākus un sabiedrībai uztveramākus. Arī šis ir viens no Valsts kontroles stratēģijā 2014.-2017. gadam iekļautajiem pasākumiem.

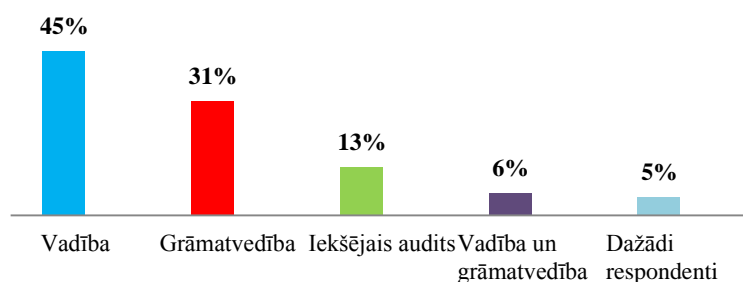
Vispārīga informācija

Lai saņemtu informāciju par revidējamo vienību vērtējumu, aptaujas anketa tika nosūtīta 158 respondentiem – revidējamajām vienībām, kuru darbība Valsts kontroles revīzijās tika vērtēta 2014.gadā, tajā skaitā ministrijām, centrālajām valsts pārvaldes iestādēm, pašvaldībām un citām juridiskām personām.

Nosūtot anketu, mēs aicinājām to aizpildīt iestāžu vadītājiem, iekšējā audita struktūrvienības vadītājiem un par grāmatvedības uzskaiti atbildīgās struktūrvienības vadītājiem.

Aptaujas anketā tika iekļauti 30 jautājumi, lai gūtu pēc iespējas pilnīgāku priekšstatu par respondentu viedokli par Valsts kontroles mērķiem un uzdevumiem, revidentu profesionalitāti un savstarpējo komunikāciju.

Kopumā mēs esam saņēmuši aizpildītas 155 anketas, kuras vairumā gadījumu aizpildīja iestāžu vadītāji (skat. 5.attēlu). Savukārt 5% anketu aizpildīja vairāki iestādes darbinieki, vai arī netika norādīts darbinieka statuss.

5.attēls. Respondentu struktūra